

KUTATÁSI BESZÁMOLÓ

a szakterminológiai kutatásról

Készítette: dr. Szabó Henrik

2014. december 4.

Bevezetés

A BM Oktatási, Képzési- és Tudományszervezési Főigazgatóság felkérésére a szakterminológia kutatás elvégzésére jött létre a munkacsoport, amelynek tagjai:

- Dr. Szabó Henrik – a munkacsoport vezetője, bűnügyi szakterület
- Bozó Csaba – igazságügyi szakértési szakterület
- Kreitz Zsuzsanna – bűnügyi technikai szakterület
- Kiss Róbert – közrendvédelmi szakterület
- Körmendi Péter – informatika rendszer fejlesztése

A munkacsoport a feladatát 2014. augusztus 15-től 2014. december 1-jéig terjedő időszakban látja el.

A kutatás célja

A kutatás hosszú távú célja, hogy összegyűjtse és rendszerezze a rendészettel mint tevékenységgel és a rendőrséggel mint szervezettel kapcsolatos szakkifejezéseket, ezeket egy informatika rendszerben elérhetővé tegye a nyilvánosság számára. A kutatás keretében az idei évben a cél az adatbázisba bekerülő szakkifejezések lehatárolása, a szakkifejezésekkel kapcsolatos tartalmi és formai követelmények meghatározása, az osztályozási rendszer kidolgozása, a jelenlegi informatikai rendszer áttekintése és szükség szerinti átdolgozása, valamint a meglévő tárgyszavak véglegesítése és feltöltése.

A kutatás eredményei és az elmaradt feladatok

A munkacsoport:

- elfogadta a lehatárolás és a tartalmi követelmények elveit,
- véglegesítette az osztályozási rendszer elveit, amely a rendőrségi szakterületek (szolgálati ágak, szolgálatok, szakszolgálatok) rendszerét követi,
- kidolgozta az általános rendőri szakterület, a bűnügyi és közrendvédelmi szolgálati ágak, illetve a bűnügyi technikai és igazságügyi szolgálat szakterületek felosztását.

A vizsgált szakkifejezések köre

A munkacsoport javasolta, hogy kizárólag a rendészeti tevékenységhez szorosan kapcsolódó szakkifejezések kerüljenek be a gyűjteménybe, általános, de más, a rendészeten kívüli szakterületekhez is kapcsolódó kifejezések definíció nem tartoznak a kutatás tárgykörébe.

A szakkifejezésekkel szemben támasztott tartalmi követelmények

A munkacsoport az alábbi definíciót alkalmazta: Genus-differentia definíció: Ha egy fogalmat definiálni akarunk, akkor megadunk egy fölérendelt – más szóval, bővebb – fogalmat, amelyet már ismerünk, és megadjuk e fölérendelt fogalom egy (több) olyan jegyét (tulajdonságát), amely csakis a definiálandó fogalomra igaz, csakis annak a tulajdonsága. A definíciónak meg kell határoznia a tárgyszó alapvető jellemzőit.

1. A definíciónak kerülni kell a körkörösséget. A definícióban ne használjunk szinonimát.
2. A definíció nem lehet túl tág vagy szűk. Alkalmazható legyen mindenre, amire vonatkozik, de ne legyen alkalmazható semmire, amire nem vonatkozik
3. A definíció nem lehet homályos. A definíció célja, hogy elmagyarázza egy kifejezés jelentését, olyan szavakkal, amelyek jelentése egyértelmű és világos.
4. A definíció nem lehet negatív definíció, ha lehet pozitív.
5. Legyen világos az elhatárolás, más fogalmaktól, amennyiben az szükséges.
6. Elemek teljes körű felsorolása, ahol lehet, példálózó jellegű, ha a megértést segíti.

A szakkifejezésekkel kapcsolatban meg adni a definíció forrását, illetve lehetőség szerint a szakkifejezést angol nyelven.

A kialakított osztályozás

A munkacsoport megvizsgálta egy duális osztályozás lehetőségét, vagyis, hogy a szakkifejezéseket két osztályozási rendszer alapján is be lehessen sorolni. Az egyik osztályozási rendszer a szakkifejezéseket a rendőrség szakterületei alapján sorolná be. Ennek alapját a rendőrség szakterületeinek (szolgálati ágak, szolgálatok, szakszolgálatok), a Rendőrségi Szolgálati Szabályzatában található felsorolása jelenti. Az osztályozási rendszer kiegészült egy általános, az egyes szakterületekhez nem kapcsolódó kategóriával is. A munkacsoport tagjainak szaktudása alapján következő kategóriák kerül részletezése (ezek a mellékletben találhatóak):

- az általános rendőri szakterület,
- a bűnügyi szolgálati ág,
- közrendvédelmi szolgálati ág,
- bűnügyi technikai és igazságügyi szolgálat szakterületek felosztását.

SZAKTERÜLETEK FELOSZTÁSA

I. ÁLTALÁNOS RENDŐRI SZAKTERÜLET

1. Rendőri intézkedések közös szabályai
 - 1.1. A rendőri intézkedések alapelvei
 - 1.2. A rendőri intézkedések elleni panasz
 - 1.3. A rendőri intézkedések során bekövetkezett rendkívüli események
2. Személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedések
 - 2.1.1. elfogás (Rtv. 33. § (1) bekezdés),
 - 2.1.2. előállítás (Rtv. 33. § (2) bekezdés),
 - 2.1.3. elővezetés (Rtv. 34. §),
 - 2.1.4. biztonsági intézkedés (Rtv. 37. §),
 - 2.1.4.1. veszélyhelyzet elhárítás,
 - 2.1.4.2. magatehetetlen személlyel szemben,
 - 2.1.4.3. erősen ittas és bódult állapotban lévő személlyel szemben,
 - 2.1.4.4. öngyilkosság megakadályozására,
 - 2.1.4.5. terület lezárására,
 - 2.1.5. bekísérés (Rtv. 34/A §)
 - 2.1.6. idegenrendészeti intézkedés (Rtv. 35. §),
 - 2.1.7. közbiztonsági őrizet,
3. Személyi szabadságot nem korlátozó rendőri intézkedések
 - 3.1. segítség igénybevétele,
 - 3.2. igazoltatás végrehajtása,
 - 3.3. feltartóztatás,
 - 3.4. ruházat átvizsgálása,
 - 3.5. jármű átvizsgálása,
 - 3.6. személy és létesítménybiztosítási intézkedés,
 - 3.7. helyszínbiztosítás,
 - 3.8. közlekedésrendészeti intézkedés,
 - 3.9. kép- és hangrögzítés,
 - 3.10. Schengeni Információs Rendszerben történő ellenőrzés,
 - 3.11. határforgalom ellenőrzés,
4. Szabálysértés, bűncselekmény esetén alkalmazandó, illetve közigazgatási hatósági intézkedések
 - 4.1. figyelmeztetés alkalmazása,
 - 4.2. helyszíni bírság alkalmazása,
 - 4.3. közigazgatási hatósági bírság alkalmazása,
 - 4.4. szabálysértési feljelentés,
 - 4.5. büntető feljelentés,
 - 4.6. közigazgatási hatósági jegyzőkönyv felvétele,

5. Kényszerítő eszközök alkalmazása
 - 5.1. kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei,
 - 5.2. megelőző intézkedések,
 - 5.3. testi kényszer,
 - 5.4. bilincs,
 - 5.5. vegyi eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása,
 - 5.6. szolgálati kutya alkalmazása,
 - 5.7. útzár,
 - 5.8. megállásra kényszerítés,
 - 5.9. lőfegyverhasználat,
 - 5.10. lőfegyverhasználaton kívüli fegyverhasználatra vonatkozó rendelkezések,
6. Rendőri intézkedés foganatosításának és kényszerítő eszköz alkalmazásának dokumentációs lehetőségei

II. BŰNÜGYI SZOLGÁLATI ÁG

1. Bűnüldözés
 - 1.1. Bűnüldözés szakaszai
 - 1.1.1. Felderítés – titkos információgyűjtés
 - 1.1.2. Nyomozás – elkövető kilétének megállapítása
 - 1.1.3. Vizsgálat – bizonyítékok összegyűjtése
 - 1.2. Bűnüldözés szakvonalai
 - 1.2.1. Erőszakos bűnözés elleni szakvonal
 - 1.2.2. Életvédelem
 - 1.2.3. Ifjúságvédelem
 - 1.2.4. Vagyongvédelem
 - 1.2.5. Gazdaságvédelem
 - 1.2.6. Szervezett bűnözés elleni szakvonal
 - 1.2.7. Csúcstechnológiai bűnözés elleni szakvonal
 - 1.2.8. Kábítószer bűnözés elleni szakvonal
2. Bűnmegelőzés
 - 2.1. Általános rész
 - 2.1.1. A bűnmegelőzés elmélete
 - 2.1.1.1. Bűnmegelőzés modellje
 - 2.1.1.2. Bűnmegelőzési stratégiák
 - 2.1.2. A bűnmegelőzés eszközrendszere
 - 2.1.3. A bűnmegelőzés tervezése, szervezése
 - 2.2. Különös része (szakvonalak)
 - 2.2.1. Család, gyermek, ifjúságvédelem
 - 2.2.2. Drogprevenció
 - 2.2.3. Internetbiztonság
 - 2.2.4. Iskolai programok
 - 2.2.5. Kiemelt kockázatú csoportok védelme

- 2.2.6. Közterületek rendjének védelme
- 2.2.7. Építészeti bűnmegelőzés
- 2.2.8. Vagyonvédelem
- 3. Bűnügyi elemzés
 - 3.1. Stratégiai bűnelemzés
 - 3.2. Taktikai bűnelemzés: probléma-elemzés
 - 3.3. Operatív bűnelemzés

III. KÖZRENDVÉDELMI SZOLGÁLATI ÁG

- 1. Közterületi szolgálat szakterület
 - 1.1. tevékenység-irányítás
 - 1.2. gépkocsizó járőrszolgálat,
 - 1.3. gyalogos járőrszolgálat,
 - 1.4. kerékpáros járőrszolgálat,
 - 1.5. motorkerékpáros – segédmotorkerékpáros járőrszolgálat,
 - 1.6. speciális járőrszolgálat (vízi-közlekedési, légi-rendészeti, vonatkísérő),
 - 1.7. mozgóőr szolgálat
 - 1.8. körzeti megbízotti szolgálat
- 2. Őrszolgálati szakterület
 - 2.1. forgalomirányító őrszolgálat,
 - 2.2. helyszínbiztosító őrszolgálat,
 - 2.3. fogvatartással összefüggő őrszolgálat,
 - 2.4. díszőr szolgálat
 - 2.5. kísérőőri szolgálat
 - 2.6. objektumőr
- 3. Őr- és Járőrszolgálat és körzeti megbízotti szolgálati dokumentációk közös szabályai
 - 3.1. eligazítás,
 - 3.2. beszámoltatás,
 - 3.3. szolgálati okmányok,
 - 3.4. ellenőrzés,
- 4. Fogvatartás szakterülete
 - 4.1. A fogvatartottak definíciója,
 - 4.2. Fogvatartással összefüggő általános szabályok,
 - 4.3. Terhelt mozgását nyomon követő technikai eszköz alkalmazása,
 - 4.4. Személyi szabadság korlátozásának dokumentációja,
 - 4.5. Fogvatartás különös szabályai, illetve fogvatartásra kijelölt helyen,
 - 4.6. Mellékletei, Dokumentálás,
 - 4.7. Étkeztetés szabályai,
 - 4.8. Ruházatátvizsgálás szabályai,
- 5. Fegyvertárolás szakterülete
- 6. Rendészeti elemzés szakterülete,
 - 6.1. határrendészeti, idegenrendészeti, igazgatásrendészeti közrendvédelmi és közlekedésrendészeti statisztikai adatszolgáltatás és gyűjtés (7/2013. BM rendelet),

- 6.2. KREND (korábbi statisztikai adatgyűjtési program),
- 6.3. szolgálatvezénylési metodika,
- 6.4. szervezeti teljesítményértékelés (26/2013 BM rendelet)
- 6.5. rendészeti mutatók dinamikája
- 6.6. előre várható események vizsgálata
- 7. Egyéb szakterületek:
 - 7.1. városi vadrendészet,
 - 7.2. hajléktalan életmódot folytató személyek védelme érdekében a téli (extrém időjárás) okozta fagyásveszély elkerülése érdekében foganatosítandó rendőri intézkedések,
 - 7.3. prostitúció és negatív jelensége visszaszorítására kiadott intézkedések végrehajtása,
 - 7.4. időskorúak sérelmére elkövetett erőszakos bűncselekmények visszaszorítására rendőri intézkedések bevezetése,
 - 7.5. szórakozóhelyek külső és belső ellenőrzésének végrehajtására fokozott ellenőrzések elrendelése,
 - 7.6. alaki és technikai szemle, egyenruházati szemlék.

IV. BŰNÜGYI TECHNIKAI ÉS IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐI SZOLGÁLAT

- 1. Nyom és anyagmaradvány fajták
 - 1.1. emberi testrész nyoma,
 - 1.2. láb és lábbeli nyom
 - 1.3. közlekedési eszköz nyoma
 - 1.4. eszköznyom,
 - 1.5. fog és körömnyom,
 - 1.6. biológiai anyagmaradvány,
 - 1.7. mikroméretű anyagmaradvány,
 - 1.8. digitális nyom
- 2. Nyom és anyagmaradvány rögzítési módszerek
 - 2.1. Fizikai: bűnügyi képrögzítés és képalkotás
 - 2.1.1. Tárgy szerint
 - 2.1.1.1. helyszín és laboratórium
 - 2.1.1.2. személy
 - 2.1.1.3. holttest
 - 2.1.1.4. tárgy (irat)
 - 2.1.2. Módszer szerint
 - 2.1.2.1. grafikus ábrázolás
 - 2.1.2.2. analóg
 - 2.1.2.3. digitális
 - 2.1.2.4. lézerszkennel
 - 2.2. Kémiai módszer
 - 2.3. Fizikai-kémiai módszer
 - 2.4. Biológiai módszer
 - 2.5. Informatikai módszer
 - 2.5.1. adatrögzítés

2.5.2. térinformatika

3. Bűnjellel kapcsolatos tevékenység

3.1. Bűnjel-hitelesítés

3.2. Bűnjelcsomagolás

3.3. Bűnjelszállítás

3.4. Bűnjeltárolás